

Lemond kiskereskedelmi jogáról a TÚZÉP?

Korszerű irodaház — elhanyagolt telep

A TÚZÉP rókus telepe az ország öt legnagyobb telepe közé tartozik. A vállalat megyei forgalmának húsz százaléka ott bonyolódik le. Azt hinné ember, hogy ilyen arányban költenek korszerűsítésre, csinosításra is, de nem ez a helyzet. Eltérően a modern vállalati központtal, a korszerű irodaházzal — ahogy a városi és járási népi ellenőrzési bizottság tegnapi ülésén is megállapították — rendkívül elhanyagolt állapotban van. Esőben az utak járhatatlanok, a raktárakat a vásárlók meg sem tudják közelíteni. Sok árut a szabad ég alatt tárolnak, az anyagmozgatás elavult, korszerű rakodógép alig van. Bár a telep évenként 200 millió forint értékű forgalmat bonyolít le, az ügyvitelben csak néhány elavult kézi számológépre számíthatnak a dolgozók.

Ez az elhanyagoltság, korszerűtlenség nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a TÚZÉP tulajdonképpen nem tud megfelelni kiskereskedelmi feladatainak. Adatok hiányában a népi ellenőröknek kellett például utólagos kimutatást készíteni arról, hogy az ár- és belviziárultak igényét ho-

gyan tudta a TÚZÉP kielégíteni. Kiderült, hogy a telepen vásárlók tájékoztatását nem szervezik meg, nem értesítik az igényelőket a szükséges anyagok várható érkezéséről és elszállítás lehetőségéről. A vállalat meglepésük annyival, hogy csupán a fuvarosokat tájékoztatja minderről. Az érkező építési anyag kirakását túlnyomórészt nem a vállalat dolgozói végzik; az áruknak mintegy 70 százalékát a vagonból adják el, s csak mintegy 30 százalékát tárolják a telephelyen. Ha még ehhez hozzáteszük azt a beszédes adatot, mely szerint a vagonokból közvetlenül történő áruszállítás 70 százalékát magánfuvarosok végzik, csak 20 százalékát a Volán 10. sz. vállalat és 10 százalékát a szövetkezetek dolgozói, akkor könnyen kimutatható, hogy a vevők nem a TÚZÉP-pel, hanem a magánfuvarosokkal kereskednek. Az is igaz, hogy — mivel nagy mennyiségű áru fogadására, gyors kirakodására, tárolására és szállítására jelenleg nincsenek felkészülve — a magánfuvarosok közreműködése nélkül a telep forgalma esetenként meg is bénulhat.

A magánfuvaros előre öszszegűjti a vásárlóktól az utalványokat, s ha áru érkezik, több vagon kirakodását vállalja. A fuvaros az árut vagonból megvásárolja a TÚZÉP-től és elszállítja az építetthez. Néha akár hitelben is, mert a telep ugyan három műszakban üzemel, de a pénztár csak egyben. Mindebből meg lehet állapítani — a népi ellenőrök is erre az álláspontjára jutottak —, hogy a magánfuvarosok lényegében telep nélküli kiskereskedők: a TÚZÉP tevékenysége gyakorlatilag lezárul azzal, hogy átveszik a vagonokat. Ilyen körülmények között kétségtelen, hogy a TÚZÉP vevőinek érdekeit nem tudja kellően szem előtt tartani. Nemcsak felügyeleti hatóságának, hanem magának a vállalati vezetésnek is sürgősen meg kellene vizsgálnia, hogyan csúszhatott ki a TÚZÉP kezéből az áruértékesítés. Már az is megoldás lenne, ha olyan alapon, ahogy a tüzelőelosztást meg tudták oldani, irodát létesítenének, ahol maga az igényelő rendel, veszi meg az árut, s egyben lehetőség van arra, hogy válasszon: magánfuvarost akar-e az elszállításához igénybe venni, vagy éppen a Volán autóját.

Szappanfőző üsttől világhírű találmányig

Az UNIVERSÁL nagy eredményei

Másfél évtizeddel ezelőtt viszonylag nehéz körülmények között alakult meg Szegeden az UNIVERSÁL ipari szövetkezet. A fővárosi vegyüzemek nem tudták ellátni a vidéki boltokat szappannal, ebből az apropóból fakadt az elhatározás, hogy a Nívó kávészobából kiváltak egy kis csoport és a városi tanács támogatásával megalakítja önálló ipari szövetkezetét, az UNIVERSÁL-t, és ellátják a várost szappannal. Tizenkilenc fő létrehozta a „céget” és a Cserepes soron alágújtottak egy szappanfőző üstnek. Mindez 1957 februárjában történt.

A kis közösség napról napra, évről évre izmosodott, erősödött. A szappan után gyertyát öntöttek, majd hajolajat készítették, sőt a hűvöztető üzemeket idejére kölnivizet kevertek. 1960-ban már 40 vagon szappant gyártott az új szövetkezet, három évre rá 103 dolgozó talált megélhetést az új szövetkezet kebelében és évvégére 15 millió forint értékű terméket adtak a népgazdaságnak, elsősorban a szegedi üzleteknek és a helybeli lakosoknak, mint szolgáltatást.

A lakossági szolgálatból olyan dolgokra vállalkoztak, amely k szinte mindennanosak: takarítás, költőzködés, parketta csiszolása és lakkozása, falradirozás, gépirás és természetesen a hulladék zsíradékok becserélése szappannal, illetve mosóporra. A szövetkezet tizedik esztendejében már 28 millió forint termelési értékkel dicsekedhetett, amely 6 millió forint nyereséget eredményezett a közösségnek. A legnagyobb siker és elismerés az elmúlt esztendőben végzett munkát kísérte. Az ipari szövetkezet 180 dolgozója közel 50 millió forint értékű terméket, s a szegedi ipari szövetkezetek történetében elsőként kapták meg „Az ország kiváló ipari szövetkezte” című kitüntetést, a vele járó vándorzásjót és oklevelet.

Miért kapták? A másfél évtizedes pályafutás mellett elsősorban a tavalyi eredmények játszottak a főszerepet, hiszen a kitüntéseket mindig egy esztendőhöz mé-

rik. E magas elismerés a tavalyi eredményeknek szól. Belőle néhányat: A közel ötvenmillió termelési értékű lakossági szolgáltatás értéke meghaladta a 4 milliót, a kultúrcikkek előállítására hatszoros növekedést jelzett tavaly. A szép termelési produktumban a termelékenység javulása volt a döntő, hiszen a létszám mindössze 16 fővel emelkedett, így sikerült hozavétőlegesen 12 millió forintot nyereséget elérni.

A hajdani — szétszört lakásokban, apró termekben levő műhelyeket — állapotokat felszámolták és megkezdtek egy 12,5 milliósi beruházást, hogy az ipari szövetkezet modern telephelyet létesítsen a Bajai úton. Két üzemcsarnokot, irodaházat, raktárakat, öltözőket és fűtőket, illetve egy étkezdét is létrehozhatnak a dolgozók. A beruházás 1969-ben kezdődött és jövőre befejeződik.

Amire igen büszkék a szövetkezet tagjai és vezetői, hogy a valamikori egyetlen szappanfőző üst után olyan találmány gazdáinak mondhatják magukat, amely világszerte hírnevet adott a szegedieknek. Feltalálták a szervesfoszforészter alapanyagú növényvédőt, illetve rovarirtót, amely megalapozta az UNIVERSÁL nevét nemcsak idehaza, de a határokon túl is. Első vásárlói és afrikai cég. A feltalálók neveit érdemes megjegyezni: Mészáros Lajos, dr. Bán Miklós, Mindszenti László, Urcsis Jenő és a szövetkezet főmérnöke, dr. Laczkó István. Gyártási eljárásukat, mint találmányt tartják nyilván.

A múlt esztendő jó év volt mindenki számára a szövetkezetben, hiszen a maximális osztalékot, illetve nyereségrészesedést oszthatják dolgozóiknak. Sokan ismerik a szövetkezet egyedülálló termékeit, köztük az iskolai szemléltetőeszközöket. Az embert ábrázoló biológiai szemléltetőeszközök nyugati országokba exportálják;

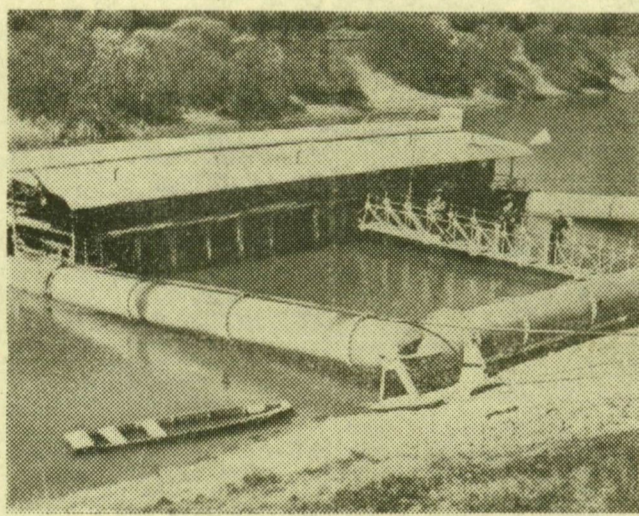
Olaszország, NSZK s Franciaország mellett Kanadába és Ausztráliába szállítanak ilyen készítményeket. Ugyancsak híres a gyöngyház körömlakk, amely a Leila márkanévvel lett keresett cikk a nagyvilágban, de főképpen a közel-keleti és az afrikai országokban. Ebből a lakkból évente 250 ezer darabot adnak el külföldön, idehaza pedig 600 ezer darab talál gazdára.

A kitüntetett UNIVERSÁL ipari szövetkezet dolgozói a mai napon vehetik át magas elismerésüket és jutalmukat. Ez alkalommal aranygyűrűt adományoznak a szövetkezet három alapító tagjának is: Fekete László elnöknek, Sziráki Ferenc részlegvezetőnek és Szántó Irén csoportvezetőnek, akik idestova húsz esztendeje vesznek részt az ipari szövetkezetek munkájában. A Szövetkezetek Ipari Kiváló Dolgozója kitüntetést ugyancsak ez alkalommal vehetik majd át Farkas József főkönyvelő és Marosi N. Sándor részlegvezető, s rajtuk kívül 12 szorgalmas dolgozó a Szövetkezet kiváló dolgozója kitüntetésben részesül, sokan pedig pénzjutalmat kapnak.

Gazdagh István

Vízkiétel a folyókból

Az Alsóiszavidéki Vízügyi Igazgatóság legnagyobb úszó vízkiételei műve a Hármas-Körös torkolatában éjjelnappal üzemel. Másodpercenként ötezer liter vizet emel át a folyóból a mezőgazdasági öntözőhálózatba

Toth Béla felvetele

Korszerű munkaszervezéssel:

Harmincszázalékos termelékenységemelkedés

Nagy visszhangot váltott ki a szenzáció erejével ható hír, hogy a Zalaegerszegi Ruhagyárban korszerű munkaszervezéssel 30 százalékos termelékenységemelkedést akarnak elérni. Nem sajtóhiba, ha hihetetlenül is hangzik, így igaz. A vállalat vezetői ennyit mondanak. Érthető, hogy az MSZMP Központi Bizottságának 1971. szeptember 1-i, a munka- és üzemszervezésről szóló határozata után nemcsak a konfekcióipari, hanem más tárcák vállalatai is Zalaegerszegrre figyelnek.

Az utóbbi hetek miniszteri sajtótájékoztatói közül három hangzott el, hogy Zalaegerszegen egy svájci üzem- és munkaszervezéssel foglalkozó intézet vállalta; a termelőfolyamatot úgy alakítja át, hogy a termelékenység 40 százalékos növekedését eredményezi.

Negyven százalék? Ez a szám sem sajtóhiba szűlőtte. Ennyi szerepel abban a megállapodásban, amit a Zalaegerszegi Ruhagyár vezetősége kötött. Úgy is mondhatnánk: ennyire vállalt kötelezettséget a svájci cég. Ezt a vállalkozást több mint egyévi tárgyalás előzte meg. Pontosabban 1970 őszén vették fel a zalaegerszegiek a kapcsolatot a svájci IPE-céggel. Közölték: céltul tűztük ki az egész termelési és gazdasági folyamat rendszerének korszerű megszerzését úgy, hogy a termelés adott tényezői mellett maximális termelékenységet, optimális gazdasági eredményt érhesünk el.

Már 1970 végén

Ma, amikor a gazdasági, műszaki haladást nem egyszerűen mennyiségben mérjük, hanem a korszerűség, a minőség, a termelékenység emelkedése, az önköltség csökkentése útján, legalább oly fontos, nélkülözhetetlen mutatóvá vált: a magasabb fokú üzem- és munkaszervezés. Nos, ennek megvalósítását rendelték meg a svájci cégtől. Már 1970 végén megjelentek a svájciak a zalaegerszegi üzemben. Tanulmányozták a nyersáru-raktár, az anyagbevizsgáló részleg, a szabászat, a varrodák, a befejező üzemelek és a készáru-raktár eszközeit, munkamódszereit. Megállapították, hogy sok az öreg, korszerűtlen gép, sőt a meglevő korszerű berendezések sincsenek felszerelve a munkát elősegítő, gyorsabbá tevő eszközökkel. Eszrevételezték a munkahely szervezését, megállapítva, hogy a dolgozóknak sok felesleges mozdulatot kell végezniük egy-egy műveletnél. Kevésnek találták az egy dolgozóra jutó munkaterületet. Mindent összevetve, figye-

lembe véve a vállalat IV. ötéves tervében rögzített beruházási célkitűzéseket, vállalták az üzemszervezést azzal a kötelezettséggel, hogy a termelékenység 35-40 százalékkal emelkedjék.

Az üzemben járva láttam a mai termelési körülményeket, feltételeket. Nem akarok virágos idillt festeni a gyár mai életéről, munkájáról, de elmondom, hogy a tavalyi munkájuk alapján 22 napi nyereségrészesedést fizettek átlagosan a dolgozóknak. De a jövőről sem merek virágos idillt festeni, pedig ezt a jövőt, amit a svájci szervezés ígér, sokan máris szépnek látják. Mi az, ami elgondolkoztat? Előrebocsátom, magam is olyan eredmények tartom a termelékenység növekedését, amely minden figyelmet megérdemel.

Csak ami reális

Ami elgondolkoztat, az, ami az üzemi szakszervezeti tanács ülésén hangzott el, a termelékenységet várható alakulásával kapcsolatban: — Mi úgy gondoljuk, hogy ezek a számok a tőkés ipar vonatkozásban. A szociális és politikai szempontok mérlegelése alapján a várható normaóra-megtakarítás 60 százalékát vehetjük figyelembe. Szerintünk ez látszik reálisnak.

A tőkés üzemszervező vállalat eltúlozta volna a dolgot? Vagy a mai magyar valóság ismeretében hihetetlennek tartjuk a 40 százalékos? Ugyanerről Keserű Jánosné könyvgyári miniszter sajtótájékoztatóján ezt mondta: — Mi elégedettek leszünk, ha Zalaegerszegen az üzemszervezés megvalósítása után 20 százalékkal emelkedik a termelékenység.

A svájci cég azt kérte, hogy egy dolgozóra hét négyzetméternyi alapterületet biztosítsanak a ruhagyár. Aki ismeri, hogy milyen zsúfoltság van ma a ruhagyári varrodákban, annak egy olyan meglepetés ez a szám, mint amit a termelékenység növekedésének száma okozott. A zalaegerszegiek alkudtak. Végül meg egyeztek, hogy 6,2 négyzetméter területtel biztosítsák a szervezés feltételeit. De még így is a vállalat mai létszámát 194 fővel kell csökkenteni. Ez is meglepetés, legalábbis Zalaegerszegen. Végigfuttat az elégedetlenség hulláma az üzemben, a városban: Elbocsátanak 194 dolgozót!

Valójában a vállalat vezetősége egyetértésben az üzemi párt- és szakszervezeti bizottsággal, nem adminisztratív úton kívánja végrehajtani a létszámcsoökkentést. Hát hogyan? Az átszervezést lényegében 1974. végén fejezik be. Arra szá-

molnak, hogy a természetes lemorzsolódással alakul ki a kívánt létszám.

Csoport-technológia

Ez az érem egyik oldala. De, ha kevesebb lesz a létszám, vajon jól jár-e a népgazdaság? Úgy értem a szervezés megmutatkozik-e a több termékben? Még az ilyen létszámcsoökkentés mellett is a Zalaegerszegi Ruhagyárban a svájci tervek szerint közel 72 ezer darab többleterméket állít majd elő évenként. Ezt részben a belkereskedelem, részben a külkereskedelem útján értékesítik. A gazdasági számítások szerint egy darab termék elkészítésének átlagos idejét a szabászatban 20,2 százalékkal, a varrodákban 26, a központi befejezőben 23,8 százalékkal csökkentik. Az egy főre eső termelékenységnövekedés igen számottevő. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a több készterméket kétszáz fővel kevesebb közvetlen dolgozó állítja elő. A hogyan utáni érdeklődésre, elmondották, hogy az eddig „kiszivárgott” hírek szerint a svájciak a szalagtechnológia helyett a csoporttechnológiát vezetik be, a csoportberezés helyett pedig az egyéni berezést. Az előbbi a többletermelés feltételeit teremti meg, az utóbbi pedig azt, hogy aki többet ad, az többet is kapjon.

Többet kapjon? Hogyan, hát a Zalaegerszegi Ruhagyárban most az új szervezési kapcsán az országosnál nagyobb arányban emelkedhetnek a bérek?

— Nem — mondják Zalaegerszegen —, itt is érvényben van az, hogy kettő és fél, három százalékkal emelkedik a bérszínvonal.

Hát igen. Ez a vállalati terv, de vajon ez az elképzelés találkozik-e az üzemi munkaszervezési intézet tervével.

Mibe kerül ez a szervezés a Zalaegerszegi Ruhagyárban? Az eszközök beszerzésére egymillió forintot terveznek a Know-how vásárlására, vagyis szervezési díjra 4 millió 423 ezer forintot költenek. Ezt látva, tudva, úgy tünik, hogy az összes kiadás nem több, mint 5,4 millió forint. Ebből a Könyvgyári Minisztérium 2 millió forintot összegyűjt ad a központi műszaki fejlesztési alaphoz visszafizetési kötelezettség nélkül. Kétféle forintot viszont 1974 és 1977 között négy egyenlő részletben kell visszafizetnie a gyárnak. És saját forrásból adja a további egymillió forintot.

Az átszervezést tehát közel két év alatt valósítják meg. Ez majd együttjár a szakemberek átképzésével, néhány módszer betanításával és az egyéni darabérezési rendszer kimunkálásával.

Csak nekik

Hosszú az út, míg egy-egy rajzból sorozatban gyártható ruhadarab lesz valamelyik ruhagyárban. Minden bizonnyal így lesz ez a svájci szervezési tervvel is. Ennyit tudunk a részletekből. A svájciak azt mondják: nem is szeretnék, ha idő előtt mások is tudomást szereznének elképzeléseikről, hiszen ők a Know-how-ot a zalaegerszegieknek adták el. Ez természetesen. Mi, a kívüli állók, nem is akarunk többet, csak annyit, hogy általánosságban tájékozottassuk olvasóinkat arról a nagy érdeklődést kiváltó üzemszervezési tervről.

Nagy Pál